לד א מיי׳ פ״ו מהלכות ק״ת סי' רפו ס"ז: לה ב מיי שם הל' ט טוש"ע

שם סעיף ד: ג מיי׳ שם הלכה ו: לו ג מיי׳ שם הלכה ו: לו ד מיי׳ שם הל׳ ה טוש״ע

אס סעיף יד:
אס סעיף יד:
רח ה מייי אס הלכה ד
טוש"ע י"ד סי רפו
סעיע י"ד סי רפו
כעיי ביי די סי רפו פי"ד מהלי שבת הלי יח טוש"ע א"ח סימן שמה סער ין: למ ז טוש"ע י"ד סיי רפו סעיף א:

ח [מיי׳ פרק ו' מהל' ס״ת :הי"ב טוש"ע שסו ט מיי שם מוש"ט י"ד סי

רפט סעיף ב: מא י כ מיי' פי"ד מומאת לרנות הלכה יד: ל [מיי׳ פרק ו' מהלכות ס"ת הלי ו וטוש"ע סי רפו סעי :[י ג

תורה אור השלם

 לְמַעַן יִרְבּּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי
 לְמַעַן יִרְבּּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי
 בְּנֵיכֶם עַל הְאֲדְמָה אֲשֶׁר :הָאָרֶץ

ויקרא יד לה ויקרא יד לה 3. כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן נָי יָבָּי יָבֶּי יָבֶּי עָּי יָבֶּי אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם לְאֲחָזָּה וְנָתַתִּי נָגַע צְרַעַת בְּבֵית

לעזי רש"י

וקי"ל כרב כהנא וכי הא . יון קמרא והוא שער המדי. ר׳

בהא לא הוה אמר ר"מ חוקקים להשלים כדאמר הכא הכל מודים באין ברגליה ג' או אינה גבוהה י' ולא כלום והקשה רבינו שמשון אהא דקאמר התם הזורק ד' אמות בכותל למטה מי׳ כזורק בארץ למעלה מי׳ כזורק באויר ופריך למטה מי׳ כזורק בארץ והא לא נח וא"ר יוחנן בדבלה שמינה והדר פריך ואי ס"ד חורי רה"ר כרה"ר דמו לוקמא בחור ומשני בכותל דלית בה חור ממאי מדקתני למעלה מי׳ כזורק באויר וכ״ת דאית ביה חור אמאי כזורק באויר וכי תימא דלית ביה ד' על ד' והאמר רב יהודה כו' עד באנו למחלוקת ר"מ ורבנן דר"מ סבר חוקקין להשלים והשתח מחי פריך לוקמא בדאית ביה חור וכגון

לַאֲבֹתִיכֶם לְתֵת להם כימי השמים על דברים יא כא יָהָשֶׁרְ לוֹ הַבּּיִת 2. וּבְא אֲשֶׁר לוֹ הַבּּיִת וְהִגִּיד לַכַּהֵן לֵאמֹר כְּנָגֵע נְרְאָה לִי בַּבְּיִת:

אַרץ אַחזַתכם:

ויקרא יד לד

אלרו"ד [אלידוי"ר]. גזוזטרא, מרפסת.

רבינו חננאל

מתניתא, אבל בית שער אכסדרה ומרפסת פטורין מפני שאין מיוחדין לדירה, ובית הכסא ובית המרחץ פטורין מפני שאין עשויין לכבוד, אבל הר הבית שאינן חול כמו ביתך אלא הם קדש. תני ו' שערים פטורין מן המזוזה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות. ורב כהנא מוקים ושער המדי ושער שאינו מקורה ושער שאינו גבוה עשרה טפחים הני שבעה הוו. ופרקינן ששה לדברי הכל פטורין שער המדי יש מי מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין ושוין שאם יש (בכולה) [ברגליה] י' טפחים שחיירה. אמר אביי כולי באמצעה ואין ברגליה שלשה אי נמי יש ברגליה שלשה נחלקו אלא בשיש בה גבוהה י י' ויש ברגליה ג' ואיז בתוכה

אלא מפני שיש חילוף בנוסחאות. פי׳ הא דאמר רבא ביתך דרך ביאתך וכי עקר איניש דימיניה עקר ברישא. כלומר חייב לקבוע המזודה בצד הימין של פתח שכשיכנס לביתו תהיה לו בימינו. ת"ר בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין חייב במזודה פשיטא כר. וכן כל אלו מטמאין בנגעים פשיטא וכור. ובא אשר לו הבית למי שמיוחד ביתו לו. פי׳ מי שאינו מכניס אורחים בתוך ביתו אבל ביתו מיוחד לו ולא לזולתו כדכתיב נתיב לא ידעו עיט וגו׳. ואקשינן ובית הכנסת מיטמא בנגעים ת״ל ובא אשר לו הבית כוי.

הבל מודים בגבוהה בו'. תימה דאמר נפ"ק דשנת (דף ז:) זרק למעלה מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת ר"מ ורבנן אומר ר"י דהתם מיירי בחור שהוא ד' על ד' מבפנים לצד רה"י ולצד רה"ר כלה עד כל שהוא דאי הוי כל שהוא מכל צד

שחין בו ד' על ד' אפילו מבפנים

ותירץ סתם חורים שבכתלים הם

רחבים ד' מבפנים כדי להשתמש

בהם ומתקלרים ללד רה"ר כדי שלא

יקחו משם חפלים שבתוכו ולא נהירא

לי האי שינויא דמי לא משכחת לה

טובא חורין שלרים מבית ומחוץ

ובלא"ה קשיא לן התם לוקמא בכותל

דקה שאינה רחבה ואין בו לחוק

ד' על ד' ועוד הקשה שם רש"י מאי

פריך לוקמא כרבנן דלית להו חוקקין

להשלים ותירך דסתם מתני' היא

בפרק הזורק (שם דף ק.) וסתם מתני' ר"מ היא ולי נראה לתרך

כולהו קשייתה דשפיר פריך הש"ס

דעל כרחך אי איירי דנח בחור איירי

בחור שיש בה ד' מבפנים ובכותל

עב שיש לו לחוק ולהשלים ואתיא

כר"מ דאמר חוקקין להשלים דדומיא

דהכי דהזורק למטה מי׳ כזורק בארץ

מיירי נמי שנח בחור ד' וחייב משום

דאים ביה ד' מבפנים וכר' מאיר

דחוקקין להשלים הרי נח ד' על ד'

דאי לא תימא הכי כיון דלית ביה

ארבעה על ארבעה אמאי חייב הא

לא נח ברשות הרבים אלא במקום

פטור: רבי מאיר סבר חוקקין

לחשלים. הא דאמר נפ״ק דשנת

(דף ז.) בית שאין תוכו י' אין

מטלטלין בתוכו כו' אתיא ככולי

עלמא וכיון דאין גבוה י׳ בשום

בית שער אכסדרה ומרפסת ת"ל בית מה בית מיוחד לדירה "יצאו אלו שאין מיוחדין לדירה יכול שאני מרבה אף בית הכסא ובית הבורסקי ובית המרחץ ובית המבילה ת"ל בית מה בית העשוי לכבוד אף כל העשוי לכבוד ביצאו אלו שאין עשויין לכבוד יכול שאני מרבה אף הר הבית והלשכות והעזרות ת"ל בית מה בית שהוא חול אף כל שהוא חול ייצאו אלו שהן קודש תיובתא תני רב שמואל בר יהודה קמיה דרבא ששה שערים פטורין מן המזוזה בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות ושער המדי דושער שאינו מקורה ושער שאינו גבוה י' א"ל פתחת בששה וסלקת בשבעה א"ל שער המדי תנאי היא דתניא יסכיפה ר"מ מחייב במזוזה וחכמים פומרים ושוין השאם יש ברגלה עשרה שחייבת במזווה אמר אביי דכ"ע גבוהה י' ואין ברגלה ג' ולאו כלום היא א"ג יש ברגלה ג' ואינה גבוהה י' ולאו כלום היא לא נחלקו אלא בגבוהה י' ויש ברגלה ג' ואין ברחבה ד' ויש בה לחוק להשלימה לארבעה יר"מ סבר חוקקין להשלים ורבגן בברי יאין חוקקין להשלים ת"ר בית הכנסת יובית האשה חובית השותפין חייבת פבמזוזה פשימא פמהו דתימא ביתך ולא e ביתה ביתך ולא בתיהם קמשמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא ולמען ירבו ימיכם וימי בניכם ∘הני בעו חיי והני לא בעו חיי ∘אלא

ביתך למה לי כדרבא ידאמר רבא "דרך ביאתך וכי עקר איניש כרעיה דימינא עקר ברישא תניא אידך י בית הכנסת ובית השותפין ובית האשה מטמאין בנגעים פשיטא מהו דתימא יובא אשר לו הבית לו ולא לה לו ולא להן קמ"ל ואימא ה"ג אמר קרא בובית אחותכם אלא לו למה לי יימי שמייחד ביתו לו שאינו בבית ארץ אחותכם אלא לו למה לי רוצה להשאיל כליו ואומר שאין לו הקב"ה מפרסמו כשמפנה את ביתו פרט למשאיל כליו לאחרים ובית הכנסת מי מטמא בנגעים והתניא יכול יהיו בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין בנגעים ת"ל ובא אשר לו הבית מי שמיוחד לו יצאו אלו שאין מיוחדין לו לא קשיא הא ר"מ הא רבנן דתניא בית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן הכנסת חייב במזוזה ושאין בה בית דירה •ר"מ מחייב וחכמים פוטרין ואיבעית אימא הא והא רבנן ולא קשיא הא לדאית בה בית דירה הא דלית בה בית דירה ואי בעית אימא הא והא דלית בה בית דירה

והא דוכתא לא אמרינן חוקקין להשלים: שאין בו בית דירה ר"מ מחייב וחבמים פומרין. משמע מכאן דנית הכנסת ונית המדרש שאין בו בית דירה דלא בעי מזוחה דמסתמא הילכתא כרבנן והא דאמר פרק הקומן רבה (מנחות דף לג.) והא ההוא פיתחא דהוה עייל ביה רב הונא לבי מדרשא והוה ליה מזחה וליכא למימר דהתם מיירי בדאית ביה בית דירה דא"כ מאי פריך מינה התם לפתחא דהוה עייל ביה רבי לבי מדרשא לא הוה ליה מזוזה לישני דההיא דרבי לא הוה ביה בית דירה ודרב הונא באית ביה בית דירה י"ל דהתם מיירי בפתח הבית שהיה נכנס ויואא בו לבית המדרש ובפ׳ ש(הרואה) במסכת ברכות (דף m.) משמע נמי דהלכתא כמאן דפטר גבי אביי יורבא דהוו אזלי באורחא וכי מטו לבי כנישתא א"ל י) רבא לאביי ליעול מר א"ל עד האידנא לאו מר אנא א"ל הכי א"ר יוחנן אין מכבדין בדרכים וכו׳ עד אין מכבדיו אלא בפתח שיש בו מזוחה יש בו מזוחה ס"ד אלא בפתח הראוי למזוחה משמע דפתח בית הכנסת פטור מיהו בירושלמי פ"ג דמגילה משמע דבי מדרשא דר' חנינא ממש הוה ליה מוחה גבי מוחה שניתנה בשליש העליון הגע עלמך שהיה השער גבוה א"ל נותנה כנגד כתיפותיו בי מדרשה דר' חנינה עביד כן וי"ל דבי מדרשה דר' ודרב הונה ודר' חנינה שלהם היו ולה של רבים אלה של עצמם 0:

ובגובה שלשה יש הכשר רוחב פתח, רואין שבעה העליונים כאילו הן חקוקין מבפנים ונרחבים למדת הרגלים (שם). חוקקין להשלים, דבר שאין בו שיעור ויש שם עובי ורחב לחקוק ולהשלים לכשיעור, אחריטן כחאן דחקוק דתי (שבת 1:) רואין אותו כאילו חקוק (ערובין קא:). דרך ביאתך. לביח אתה קובע מוזוה, וכשהוא נכנס לביחו רגליה דימינא עייל ברישא נמלא שהימין בכניסה הוא דרך ביאה (חודין קדו).

צאו אדו שהן קדש. וומהאין טעמא פטורה לשכת פרהדרין וכר׳ יהודה מיתוקמא, דאילו לרבטן [מחייבא. וקשה דלר קרא והא דירה בעל כרחי לא שמה דירה, ולקמן (פריך) [פרישים] דלא כרבי יהודה מיתוקתא. חייברית, דאיכה של המחייב בסתם. וא"מ אמאי לא מוקי ההוא חיובא במהקשטות כמשני לעיל. וייל דא"כ ליפלוג ולימני בדידה יכול שאני מרבה רפת סחם כוי, ועוד דומיא דשערי עיירות ומדינות דלא שייך למימר בהו במתקשטות. ה"ר יוסף. ששה שערים הם. תנא ושייר דאכמי הוי מלי למימני (ו)בית הכסא בית המרחץ בית שער אכסדרה ומרפסת דפטירי ממוחה. הבל מודים בגבוה עשרה ואין ברגליה שלשה. פירוש ברוחב ד' (יש) אין ברגליה ג'. וקשה לרבינו מדאמרינן בפ"ק דשבת [ז, ב] זימנין דמשני ליה בכוחל דלית ביה חור, ממאי מדקסני למעלה ברוחב די (יש) אין ברגליה ג'. וקשה כרביט מדחמריטן פשיק השפח [ן, ב] זימנין דמשני ניה בכחת בדיים חור, מתחי מהקסני נמענה מי טפסים סוחרק באיורי, ואי אים ביה חור אמאי סורק באויר הא מה בחור, וכי מימא דלים ביה ד' על ד' טפסים והאמר רב יהודה זרק למעלה מעשרה טפסים והלכה ונחה בחור כל שהו באי למחלוקת ר"מ ורבנן וכיי, והיכי קאמר ר"מ המם חוקקין בחור כל שהוא והם בעינן הכא לענין חקיקה גובה ג' ברוחב די וגובהה יי, ועוד קשה לרביט על הא דקמני המם ופכרק קמא דסוכה [ד, ב] בית שאין חוכו י' וקירויו משלימו ליי דאסור לטלטל בחוכו, ומשמע דהייט לכול עלמא, ואמאי לא אמריע חוקקין קירויו להשלימו לי'. ואומר רביט דמיירי בפ״ק דשבת בחורין שמפולשין מעבר לעבר כמו שעושין ללורך בנין ונוטין ללד רשות היחיד וגבוה י׳ מרשות הרבים ומשתמשין

ל) עירובין יא:, ב) שבת ז: ק. בעירוביו יא: לג: מא:ז. בית שער. בית קטן שעושין לפני שער החלר והכל עושין אותו [עירובין יא: לג: קא:], מנחות לד. [ע"ש חולין קפנדריא: מרפסת. אלרו"ד והוא ארוך לפני פתחי עליות הרבה וכולן עולין דרך שם: **אכסדרה**. פרוזדור שלפני בתים: **סיובתא**. ועל כרחך סתמא תנאי היא: **ושער המדי**. שעושין בכיפה שכן עושין קלה: ע"ש], ד) [מוספתא דנגעים פ"ו ה"ג], ד) [ערכין נוו.], במדי: שחינו מקורה. שהוח פרון

מלמעלה לגמרי מאין כיסוי: והכמים

פוטרין. שאין שער בלא רוחב ד'

וכל כיפה מתקלרת בראשה לפחות

מד׳: ושויו שאם יש ברגלה י׳. הודם

שיתחיל העיגול ותתמעט רחבה

שחייבת שאפי׳ שהכל סתום מי׳

ולמעלה יש שיעור פתח בגובהה י׳

ברוחב ד': גבוהה י'. בין הכל: ואין

ברגלה ג'. גובה שנתמעט רוחבה

קודם שיגביה גבהה ג': ולאו כלום

הית. דכל פחות מג' גובה ארעא

סמיכתא היא ואין כאן לד שם פתח

של ד' ואפי׳ ר"מ מודה שאין כאן

התחלה לומר חקוק והשלם: א"ג יש

ברגלה ג'. קודם שנתמעט רחבה

מד׳ ואינה גבוהה יו״ד בין הכל ולאו

כלום היא: ויש ברגלה ג'. ברוחב

ד׳ ואינה רחבה ד׳ בגובהה י׳ שקודם

שהגביהה י' נתמעט רחבה מד' ויש

בה לחוק ולהרחיב החלל למעלה

כמדה של מטה שאין החומה הולכת

וכלה מבחוץ לפי החלל הפנימי כזה 0

אלא החומה ארוכה למעלה מבחוץ

לחלל כמשפטה כזה ש: ר"מ סבר.

הואיל והתחיל בה ג' ברוחב ד' שם

פתח עליו ורואין כאילו הוא חקוק

למעלה להרחיב כמדתו שלמטה:

למען ירבו ימיכם. כל החפץ בחיים

חייב משמע יו: דרך ביאחך. לימין

בבואו לבית ולא מימין לנאתו: למי

שמייחד ביתו לו. שכלי תשמישו

מיוחדין לו ואינו משאילן לשכניו

כלומר שהנגעים באים על לרות העין:

ה) בס"ח: במשמע, ע) ושלשה שאכלו כצ"לן, י) וצ"ל ורביןן, סוכנו כניינן, אי נכיינ ונכיןן. **ל**) [ל"ל רבין], **ל**) [וע"ע מוי מנחוי ל"ג ע"א ד"ה והא],

גליון הש"ם

גם' במווזה פשימא. ע' נרכות כ ע"ג: שם מ"ר ביתך. ע" חולין קלה ע"ב: שם הני בעו חיי. קדושין לד ע"א ק"ל דוהו מספיק שלא למעט נשים אצל לענין בית השותפים ל"ש כן. דהא בית השותפים ל"ש כן. דהא באנו לפטור מלד בית דבית כזה אין בו חיוב מזוזה אבל גברי בר חיובי נינהו כשיהיה בית מיוחד ומ"ם בית שאולה דפטור ויכול לדור כל שמומה לפסור היסול לדור כל ימי חייו בבית שאולה בלא מזחה ול"א ביה הני בעי חיי דמ"מ שייך אקרקפתא דגברי מלות מזוזה בבית שלו וא"כ ה"נ דילמא בית שותפים מטור דליכא חיוב אלא בביח פטור לפינט להוב מנט בפית המיוחד לו ולע"ג: שם אלא ביתך ל"ל. ע' מנחות מד ט"ח חד"ה טליח: שם ר"מ מ"ר פ' כי תבוא:

מוסף רש"י . כיפה. שער העשוי ככיפה וחכמים (ערובין יא:). פוטרים. מפ פוטרים. מפני שלמעלה בעיגול הוא מלר ואינו רחב ארבעה ואין פתח פחותה מל' רוחב (שם). ושוין שאם יש ברגלה עשרה. גונה קודם שימחיל לעגל, שחייבת במזוזה. דהל יש בה עשרה כל העיגול סתום נשאר שם שיעור פתח כשר (שם). ואין ברגלה ג' ולאו כלום. דכל בציר משלשה גובה ארעא סמיכתה היה וחין שם מפתח שם). א"נ יש ברגלה ג'. וסתם רגליה רוחב ד', גבוהה כלום היא. דכל פחות מי לא כלום ולאו מחח הוא (שם). לא נחלקו אלא בגבוהה י' ויש ברגלה ג'. דנפיה מתורת ארעא רוחב וגובהה עשרה העיגול, ואין ברחבה ד'. מעוגל ולמעלה (שם). ריש בה לחוק. ולסתור העיגול ולהרחיבו לארבעה בלא נפילת

ירושלים למדת השי

בו בני רשות היחיד וכחורי רשות היחיד דמו, ובאותו עובי (פותם) נשהואן מפולש ללד רשות היחיד יש רוחב ד' ואם תחוק לאורך החומה מתנא אומו ד' על ד', והא דקאמר המם זכי מימא בדלית ביה ד' על ד' הכי קאמר, דלא בעינן הנחה על גבי מקום ד' על ד' כדרב מסדא דלא בעי המם, הא אמר רב יהודה כר'. וא״מ מאי פריך המם מר״מ דמוקקון להשלים, דילמא יש בו חור וכדרבנן דלית להו חוקקון דאע״ג דסמם מחנימין רבי מאיר מ״מ משנה זו דמיימי המם דהזורק למעלה מי טפחים כר' כרבנן דלים להו חוקקין. י״ל דעל כקמין ר"מ היא מדקסני סיפא דההיא משנה למטה מעשרה טפחים חורק בארץ, ואמאי סורק בארץ כיון דליכא ד' על ד' ואין חוקקין להשלים. אלא ש"מ דכר"מ מיחוקמא. וא"מ ולוקי הך משנה בחור שאין מפולש לרשות היחיד דאית ליה אין חוקקין כולי האי כדפרי הכא. "יל שסתם חורי כותל מפולשין מרוח לרוח כמו שעושין אלו הבנאים. וא"מ מאי שנא דבכל דוכמא סגי ברוחב ארבע על ארבע בסתם לענין מביו והוצאת המת, ואילו הכא בעינן שלשה ברוחב ארבע וגובה עשרה. ""ל דשאיי גבי מוזה דכתיב ובשעריך תשמע פתח גדולה. ביתך ודא ביתה. דלשון זכר כתיב. דתגיא בחב"ג בו'. השתא מייתי ראיה מנגעים למוזה. ואף על גג דפריי לעיל דרבי יהודה דאמר בסתוך דאין הר הבית מטמא בנגעים לא פטר ליה ממוזה מההוא טעמא, היינו משום דלכיין למימר הכי כדפי' לעיל, אבל כאן לא צריך למימר כל זמן שאין (להונאה) [להוכיחה].